

Cal das dúas seguintes
afirmacións se corresponde co
termo do vocabulario da
UNIDADE 1?

OPENFIELD

- ◆ Grandes extensións de terreo sen valados, que podían ser propiedade individual ou colectiva.
- ◆ Territorios nos cales existían campos traballados directamente polos nobres.

OPENFIELD

- ◆ Parcelas pechadas, de propiedade comunal, onde unicamente podían cultivar os campesiños sen recursos.
- ◆ Terreos dedicados fundamentalmente ao cultivo de cereais, e que constitúen o sistema de explotación predominante en case toda Europa durante o Antigo Réxime.

BOCAGE

- ◆ Terras de cultivo nas que pastaban animais salvaxes que entraban libremente coa autorización dos campesiños.
- ◆ Parcelas pequenas delimitadas por valados ou sebes, con cultivos diversificados.

BOCAGE

- ◆ Parcelas sen ningún tipo de límite nin de valado dedicadas unicamente ao cultivo de cereais para consumo animal.
- ◆ Terreos que constituían a paisaxe agraria típica da Europa atlántica durante o Antigo Réxime.

SEÑORÍO TERRITORIAL

- ◆ Porción do territorio propiedade dun señor feudal, laico ou eclesiástico, na cal o señor posuía a propiedade da terra.
- ◆ Territorio que rodeaba o castelo na cal residían campesiños propietarios de terras para os que traballaba o señor.

SEÑORÍO TERRITORIAL

- ◆ Conxunto de terras nas que os campesiños debían pagar ao señor unhas rendas pola explotación das súas parcelas.
- ◆ Estados políticos gobernados polos campesiños, nos que estes exercían a xustiza en nome do rei.

SEÑORÍO XURISDICCIONAL

- ◆ Porción do territorio baixo o dominio dun señor feudal, laico ou eclesiástico, na cal o señor exercía a xustiza.
- ◆ Terras nas que non existía ningún tipo de lei e na que os nobres e os campesiños convivían en condicións de igualdade.

SEÑORÍO XURISDICCIONAL

- ◆ Territorio no que un señor nomeaba cargos ou percibía impostos polo uso dos monopolios señoriais (forno, muíño, adega, pasos...)
- ◆ Condición que só podían adquirir aquelas persoas que no Antigo Réxime pagaban impostos regularmente e que cumprían fielmente coas obrigas relixiosas.

RÉXIME DEMOGRÁFICO

- ◆ Conxunto de pautas demográficas que segue unha poboación na súa evolución, da que se recoñecen tres etapas ao longo da historia.
- ◆ Sistema político no que unha minoría de avanzada idade goberna de forma autoritaria sobre unha poboación nova e inexperta.

RÉXIME DEMOGRÁFICO

- ◆ Evolución demográfica da poboación, da que se distingue o réxime demográfico antigo , o réxime demográfico de transición, e réxime demográfico moderno.
- ◆ Indicador do nivel de vida da poboación, polo cal a mellora das condicións de vida implican sempre un incremento da mortalidade.

DOMESTIC SYSTEM

- ◆ Tipo de organización industrial polo cal se elaboraban artigos de consumo doméstico utilizando técnicas de fabricación en cadea en grandes factorías.
- ◆ Sistema de traballo a domicilio que se desenvolveu a partir do século XVII e que consistía en que un investidor capitalista compraba as materias primas e repartíaas entre os fogares campesiños nos meses de descanso agrícola.

DOMESTIC SYSTEM

- ◆ Costume social que consistía en que os campesiños e campesiñas cultivaban as terras directamente desde os seus fogares, sen ter que desprazarse aos campos.
- ◆ Forma de elaboración dos produtos, nos que estes eran realizados nos fogares campesiños, para ser recollidos e comercializados despois por un investidor.

REAIS FÁBRICAS

- ◆ Grandes fábricas patrocinadas polos Estados que se desenvolveron en Europa ao longo do século XVIII.
- ◆ Obradoiros artesáns que existiron en España no Antigo Réxime nas que fabricaban artigos de consumo básico elaborados por nobres, que eran exportados ás colonias americanas para ser mercados polos campesiños indíxenas.

REAIS FÁBRICAS

- ◆ Centros de fabricación que se dedicaron fundamentalmente á fabricación de produtos de luxo, e que apenas aplicaron innovacións técnicas nin usaron máquinas.
- ◆ Modernas industriais que funcionaban con enerxía mecánica procedente da combustión humana, con máquinas de gran poder calorífico e con tracción animal.

FEIRAS

- ◆ Centros de comercio nos que desenvolvía o comercio interior dos Estados do Antigo Réxime, que adoitaban celebrarse anualmente.
- ◆ Eventos comerciais que reunían semanalmente a comerciantes minoristas especializados na compravenda de animais de compañía.

FEIRAS

- ◆ Actividades económicas nas que se convidaba a xantar diariamente aos comerciantes que establecían os seus postos no centro das cidades.
- ◆ Actos comerciais abranguían intercambios nacionais ou incluso internacionais.

MERCADOS

- ◆ Reunións de comerciantes, de carácter trimestral, nas que trataban asuntos de especial interese e nas que entregaban importantes agasallos aos asistentes.
- ◆ Centros de comercio a nivel local ou rexional nos que se desenvolvía o comercio interior dos Estados do Antigo Réxime.

MERCADOS

- ◆ Eventos comerciais que no Antigo Réxime adoitaban celebrarse semanalmente.
- ◆ Negocios de venda de alimentos aos que acodían diariamente os campesiños a comprar e vender os cultivos sobrantes da horta ou aqueles que non cumprían os requisitos para o consumo humano.

GRANDES COMPAÑÍAS PRIVILEXIADAS

- ◆ Empresas patrocinadas polos Gobernos,
- ◆ que se xeneralizaron no século XVII.
- ◆ Actos que reunían aos membros dos grupos privilexiados da sociedade do Antigo Réxime para celebrar a festa do patrón ou algun acontecemento especial.

GRANDES COMPAÑÍAS PRIVILEXIADAS

- ◆ Firmas comerciais que se dedicaban ao contrabando de substancias prohibidas na época do Antigo Réxime, das que o Estado descoñecía a súa existencia, polo que podían actuar libremente.
- ◆ Compañías que tiñan o monopolio do comercio coas zonas do mundo que dominaban os Estados da Idade Moderna.

ARISTOCRACIA

- Nivel máis alto da nobreza, integrado polas grandes familias, as máis ricas e poderosas.
- Grupo social formado pola burguesía que habitaba nos campos e cidades e que se dedicaba a actividades como o cultivo das terras e o pequeno comercio.

ARISTOCRACIA

- Conxunto de persoas que traballaban ás ordes dun nobre laico ou eclesiástico e que pagaba rendas por desempeñar o seu traballo nos postos de venda das feiras e mercados.
- Grupo social que se reservaba os altos cargos da Administración e do Exército na época do Antigo Réxime.

CLERO REGULAR

- Orde relixiosa dedicada á difusión das ideas da Ilustración e partidaria dun ensino laico, composta unicamente por monxes de xénero masculino.
- Tipo de clero, que se rexía por unha regra, e que soía vivir en comunidades monásticas.

CLERO REGULAR

- Conxunto de clérigos que non destacaban demasiado nos labores apostólicos, pero que asistían aos oficios relixiosos con regularidade.
- Grupo relixioso, entre os que están os monxes e as monxas, os abades e as abadesas, e outros membros das ordes monásticas e relixiosas.

CLERO SECULAR

- Tipo de clero que comprendía aos membros da Igrexa que non se rexían por unha regra concreta.
- Denominación que se daba aos sacerdotes, bispos, monxes e monxas que lograban superar o século de vida.

CLERO SECULAR

- Grupo relixioso entre os que están os sacerdotes e os membros da xerarquía eclesiástica.
- Conxunto de ordes relixiosas que adoitan habitan en conventos e mosteiros que levan en funcionamento varios séculos.

BURGUESÍA

- Grupo social característico do Antigo Réxime, que pertencía ao grupo dos non privilexiados.
- Conxunto de persoas, pertencentes á alta nobreza, que rexeitaban realizar calquera tipo de traballo que conlevase un mínimo esforzo físico.

BURGUESÍA

- Clase social formada unicamente polos pequenos empresarios dedicados ao sector da alimentación, e que adoitaban colocar os seus postos nos mercados que se celebraban anualmente.
- Conxunto social que incluía a comerciantes, propietarios dos obradoiros e doutros negocios, rendistas, funcionarios, médicos, artistas, homes de letras e científicos.

MONARQUÍA ABSOLUTA

- Teoría política segundo a cal o poder dos gobernantes da república provén directamente dun deus cristián ou de calquera outra crenza politeísta.
- Sistema de goberno característico do Antigo Réxime, segundo o cal os reis dirixían persoalmente o goberno, sen necesitar o consentimento de asembleas representativas.

MONARQUÍA ABSOLUTA

- Forma de goberno que contaba con gobernos e institucións centralizadas, alleas aos poderes locais, e dispoñían dun exército permanente e dunha burocracia capaces de impoñer as decisións do monarca e de castigar calquera forma de disidencia.
- Sistema político segundo a cal a separación de poderes era algo indiscutible e que debería ser aplicado en todos os réximes ditatoriais.

DESPOTISMO ILUSTRADO

- Forma de goberno característica das monarquías absolutas do século XVIII a través das cales os monarcas realizaron unha política de reformas baseadas nas ideas da Ilustración para tratar de solucionar os graves problemas económicos e sociais que afectaban aos seus Estados.
- Modelo de administración política característico do Antigo Réxime en base ao cal os reis gobernaban de forma democrática e aplicaban medidas de escaso interese para a poboación.

DESPOTISMO ILUSTRADO

- Modelo político que tomaba as decisións de goberno sen contar nin coa opinión nin coa participación dos súbditos, polo que este sistema adoita resumirse coa frase “todo para o pobo, pero sen o pobo”.
- Organización dos gobernos do século XVIII na que os gobernantes criticaban abertamente as ideas da Ilustración, evitando aplicalas sempre que fora preciso.

ENCICLOPEDIA

- Colección literaria formada por unha serie de obras nas que defendían o fanatismo, a superstición e a intolerancia relixiosa, entre outras bondades do Antigo Réxime.
- Publicación, dirixida polo matemático D ´Alembert e polo filósofo Diderot, na que participaron os pensadores máis destacados da Ilustración francesa.

ENCICLOPEDIA

- Obra literaria colectiva que trataba de recopilar o coñecemento da época da Ilustración, e a través da que se defendía a tolerancia, a modernización da economía e o interese pola ciencia e pola técnica.
- Conxunto de publicacións realizadas en épocas posteriores ao século XVIII, e nas que se criticaba as ideas da Ilustración e as costumes sociais dos filósofos dese século.

(...)

En cal das posibles cuestións a desenvolver do exame da UNIDADE 1 se menciona cada unha das seguintes ideas?

ALIANZA ENTRE A MONARQUÍA E OS GRUPOS PODEROSOS, SOBRE TODO A NOBREZA

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

APRENDICES E OFICIAIS DOS OBRADOIROS

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

ARRENDATARIOS, SERVOS E CAMPESIÑOS PROPIETARIOS

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

ASEMBLEAS REPRESENTATIVAS FORMADAS POLA NOBREZA, O CLERO E A BURGUESÍA DAS CIDADES MÁIS IMPORTANTES

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

AUMENTO DA DEMANDA POLA EXPANSIÓN COLONIAL

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

AUSENCIA DE PRIVILEXIOS XURÍDICOS E ECONÓMICOS

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

BURGUESÍA

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

CESIÓN DA SOBERANÍA POR PARTE DA POBOACIÓN A UN PODER SUPERIOR, REPRESENTADO POR UN GOBERNO E UNHAS INSTITUCIÓN

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

CONCEPCIÓN DE VIDA QUE TIÑA COMO CENTRO O SER HUMANO

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

CRÍTICA ABERTA DA RELIXIÓN

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

CRÍTICA COMO INSTRUMENTO DE CENSURA DALGÚNS TRAZOS DA SOCIEDADE, DA CULTURA E DA RELIXIÓN

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

DEFENSA DA AUTONOMÍA DO PODER CIVIL

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

DEREITO DAS PERSOAS DE REBELARSE E DE DEPOÑER O GOBERNO E AS INSTITUCIÓNS SE NON ACTÚAN A FAVOR DO BEN COMÚN

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

DIRECCIÓN DE FORMA PERSOAL DAS TAREFAS DE GOBERNO

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

DIVISIÓN DE PODERES

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

EDUCACIÓN COMO MEDIO PARA DIFUNDIR A RAZÓN

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

ELEVADO INTERESE POLA ECONOMÍA E POLO PROGRESO MATERIAL COMO MEDIO PARA ALCANZAR A FELICIDADE

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

ESIXENCIA DE PARTICIPAR NOS POSTOS MÁIS INFLUENTES DA POLÍTICA, DA ADMINISTRACIÓN, DO EXÉRCITO E DA IGREXA

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

EXÉRCITO PERMANENTE

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

FEIRAS

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

FELICIDADE COMO GRANDE OBJECTIVO PARA O SER HUMANO E PARA A SOCIEDADE

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

FILÓSOFOS FRANCESES

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

GOBERNOS E INSTITUCIÓN CENTRALIZADAS ALLEAS AOS PODERES LOCAIS

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

INIMIGO DO FANATISMO, DA INTOLERANCIA E DA SUPERSTICIÓN RELIXIOSA

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

INTENTO DE ASCENSO SOCIAL MEDIANTE O MATRIMONIO

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

INTERESE POLAS CIENCIAS EXPERIMENTAIS

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

LIMITACIÓN DO PODER DO REI POLA RESISTENCIA DOS PODERES LOCAIS ÁS DEMANDAS DO GOBERNO CENTRAL

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

LONXAS OU CENTROS DE CONTRATACIÓN

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

MAIOR PARTE DA POBOACIÓN EUROPEA DURANTE O ANTIGO RÉXIME

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

MANTEMENTO DO PODER E DA AUTONOMÍA DOS SEÑORES FEUDAIS, DAS AUTORIDADES LOCAIS, DOS GREMIOS OU DA IGREXA

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

MEMBROS DO SERVIZO DOMÉSTICO

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

MERCADOS

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

NECESIDADE DUNHA LEI DE OBRIGADO CUMPRIMENTO QUE REGULE A CONVIVENCIA SOCIAL

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

NON NECESIDADE DE CONSENTIMENTO DE ASEMBLEAS REPRESENTATIVAS

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

OBRIGA DO PODER SUPERIOR, GOBERNO E INSTITUCIÓN, DE GOBERNAR E LEXISLAR PARA O BEN COMÚN

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

PAPEL SOCIAL REDUCIDO

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

PERSOAS MARXINADAS

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

PREDOMINIO DA RAZÓN

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

SEÑORÍOS XURISDICIONAIS NOS QUE O SEÑOR IMPARTÍA XUSTIZA

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

SER HUMANO CAPAZ DE DOMINAR, DE ESTUDAR E DE COMPRENDER A NATUREZA

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

SISTEMA FISCAL POLO QUE A NOBREZA E O CLERO NON PAGABAN IMPOSTOS

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

TEORÍA DE QUE O SER HUMANO É BO POR NATUREZA

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

TOLERANCIA RELIXIOSA

- O comercio no Antigo Réxime
- A xente do común ou terceiro estado no Antigo Réxime
- O funcionamento das monarquías absolutas
- As bases do pensamento ilustrado
- O pensamento político e social da Ilustración: Montesquieu, Voltaire e Rousseau

En cal dos documentos que
poderían entrar no exame
mencionarías como IDEA
PRINCIPAL cada unha das
seguintes afirmacións?

A ELEVADA MORTALIDADE INFANTIL NA ÉPOCA DO ANTIGO RÉXIME

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...] ."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscaíño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscaíño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremar cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...] . Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...] . Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

A EXPLICACIÓN DUN EXPERIMENTO NUNHA UNIVERSIDADE PARA ESTUDAR UN FENÓMENO XEOLÓXICO

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...] ."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscoiño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscoiño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremar cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,

Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...] . Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,

Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...] . Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,

O contrato social, 1762

A IMPLANTACIÓN DO SISTEMA DE MONARQUÍA PARLAMENTARIA EN INGLATERRA

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e tamén meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...]."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, as chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscoiño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscoiño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremar cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,

Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...]. Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,

Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...]. Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,

O contrato social, 1762

A IMPORTANCIA DO CONTROL DO COMERCIO POR PARTE DAS COMPAÑÍAS PRIVILEXIADAS

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...]."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscaíño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscaíño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremar cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...] . Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...] . Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

AS TÉCNICAS DE FABRICACIÓN DO DOMESTIC SYSTEM EN INGLATERRA

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...]."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscaíño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscaíño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremar cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...]. Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...]. Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

A TEORÍA DO CONTRATO SOCIAL DE ROUSSEAU

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e tamén meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...]".

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscaíño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscaíño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremor cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...] . Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...] . Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

A TEORÍA DA DIVISIÓN DE PODERES DE MONTESQUIEU

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...] ."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscaíño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscaíño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremar cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...] . Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...] . Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

A TEORÍA DO LIBERALISMO ECONÓMICO

SEGUNDO ADAM SMITH

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...]."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscoiño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscoiño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremar cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...]. Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...]. Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

A XUSTIFICACIÓN DO ABSOLUTISMO MONÁRQUICO EN FRANCIA

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...]."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscoiño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscoiño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremar cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...] . Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...] . Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

O PENSAMENTO FILOSÓFICO DE JOHN LOCKE E A SÚA OPINIÓN RESPECTO DA SEPARACIÓN DE PODERES

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e tamén meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...]."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscaíño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscaíño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremar cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...] . Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...] . Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

UNHA ANÁLISE DO PAPEL DA NOBREZA FRANCESA NO ANTIGO RÉXIME

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...] ."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...] , declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscoiño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...] .

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscoiño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...] . Pangloss foi aforcado [...] . O mesmo día a Terra volveu tremor cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...] . Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...] .

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...] . Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...] .

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

UN EXEMPLO DAS PRECARIAS CONDICIÓNS DE VIDA DO CAMPESIÑADO NOS PAÍSES BAIXOS

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...] ."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscaíño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscaíño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremar cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,

Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...] . Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,

Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,

O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...] . Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,

O contrato social, 1762

UNHA VISIÓN DAS DIFERENZAS ENTRE O ESTILO DE VIDA DA NOBREZA E O ESTILO DE VIDA DO CLERO

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...]."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscoiño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscoiño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremar cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...]. Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...]. Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

En cal dos documentos que
poderían entrar no exame
mencionarías como CAUSAS
OU ANTECEDENTES
HISTÓRICOS da parte do
COMENTARIO cada unha das
seguintes afirmacións?

A ABUNDANCIA DE MONARQUÍAS ABSOLUTAS EN EUROPA E OS TRAZOS BÁSICOS DESTES SISTEMAS POLÍTICOS

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...] ."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...] , declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscaíño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscaíño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremor cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...] . Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...] . Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

A EXISTENCIA DUNHA SOCIEDADE DE TIPO ESTAMENTAL DURANTE O ANTIGO RÉXIME

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...]."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscoiño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscoiño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremar cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...] . Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...] . Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

O PREDOMINIO DUNHA MENTALIDADE BASEADA NO FANATISMO, NA SUPERSTIÇÃO E NA INTOLERANCIA DURANTE O ANTIGO RÉXIME

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...]."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscoiño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscoiño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremor cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...]. Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...]. Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

O PREDOMINIO DOS SISTEMAS DE MONARQUÍAS ABSOLUTAS EN EUROPA DURANTE O ANTIGO RÉXIME

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...]."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscoiño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscoiño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremar cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...] . Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...] . Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

O RETORNO DO ABSOLUTISMO A GRAN BRETAÑA E OS SEUS BENEFICIOS PARA ELIMINAR O RÉXIME PARLAMENTARIO

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...]."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscoiño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscoiño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremar cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...]. Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...]. Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

O RETROCESO AGRARIO QUE SE PRODUCIU COA INTRODUCCIÓN DO SISTEMA DE CULTIVO DO BOCAGE

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...]."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscoiño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscoiño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremor cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...]. Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...]. Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

OS RASGOS DEMOGRÁFICOS BÁSICOS DA POBOACIÓN DURANTE O ANTIGO RÉXIME

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...]."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscaíño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscaíño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremor cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...] . Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...] . Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

O TRIUNFO DE MOVEMENTOS REVOLUCIONARIOS QUE INSTAURARON RÉXIMES PARLAMENTARIOS EN GRAN BRETAÑA E NOS PAÍSES BAIXOS

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...]."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscoiño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscoiño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremor cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...] . Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...] . Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

En cal dos documentos que
poderían entrar no exame
mencionarías como
EXPLICACIÓN DO TEMA OU
ACONTECEMENTO QUE
TRATA O DOCUMENTO da
parte do COMENTARIO cada
unha das seguintes afirmacións?

A EXPLICACIÓN DO RÉXIME DEMOGRÁFICO ANTIGO DURANTE O ANTIGO RÉXIME

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo filla, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...]."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscaíño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscaíño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremor cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...]. Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...]. Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

A EXPLICACIÓN DA TEORÍA DO CONTRATO SOCIAL DE ROUSSEAU

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...]."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscoiño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscoiño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremor cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...]. Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...]. Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

A IMPORTANCIA DO PAGO DE IMPOSTOS Á NOBREZA E AO CLERO PARA MELLORAR A SITUACIÓN DO CAMPESIÑADO

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...]."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscaíño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscaíño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremor cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...]. Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...]. Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

A INTOLERANCIA CONTRA A CRÍTICA DOS ASPECTOS DO ANTIGO RÉXIME POR PARTE DOS PENSADORES ILUSTRADOS

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...]."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscaíño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscaíño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremar cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...]. Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...]. Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

AS PRINCIPAIS BASES DO PENSAMENTO DA ILUSTRACIÓN

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...]."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscoiño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscoiño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremor cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...]. Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...]. Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

O AVANCE SOCIAL, POLÍTICO E ECONÓMICO DE INGLATERRA DURANTE O SÉCULO XVIII

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...]."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscoiño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscoiño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremor cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,

Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...]. Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,

Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,

O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...]. Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,

O contrato social, 1762

O CRECEMENTO DO COMERCIO DURANTE OS SÉCULOS DA IDADE MODERNA

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...]."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscaíño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscaíño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremar cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...]. Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...]. Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

O FUNCIONAMENTO DUN SISTEMA POLÍTICO DE MONARQUÍA PARLAMENTARIA

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...]."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscoiño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscoiño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremor cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...]. Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...]. Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

En cal dos documentos que
poderían entrar no exame
mencionarías como
CONSECUENCIAS OU
EFECTOS HISTÓRICOS da
parte do COMENTARIO cada
unha das seguintes afirmacións?

A CRISE DOS RÉXIMES POLÍTICOS DE MONARQUÍAS ABSOLUTAS E A IMPLANTACIÓN PROGRESIVA DE RÉXIMES LIBERAIS

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...]."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscoiño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscoiño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremar cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...] . Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...] . Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

A EXPANSIÓN DA POBOACIÓN E DA ECONOMÍA DURANTE O SÉCULO XVIII

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...]."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscaíño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscaíño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremar cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...] . Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...] . Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

A EXTENSIÓN DUN SISTEMA DE EDUCACIÓN PÚBLICO E UNIVERSAL EN TODA EUROPA A PARTIR DOS ÚLTIMOS ANOS DO SÉCULO XVIII

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...]."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscoiño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscoiño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremar cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...] . Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...] . Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

AS TRANSFORMACIÓNS POLÍTICAS E SOCIAIS NOS RÉXIMES DEMOCRÁTICOS DO SÉCULO XVIII EN MONARQUÍAS DO DESPOTISMO ILUSTRADO

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...]."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscoiño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscoiño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremor cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...] . Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...] . Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

OS CAMBIOS NA MENTALIDADE E NAS CRENZAS DA POBOACIÓN A PARTIR DO SÉCULO XVIII E DA ÉPOCA DA ILUSTRACIÓN

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...]."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscoiño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscoiño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremor cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...]. Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...]. Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

OS CAMBIOS SOCIAIS E ECONÓMICOS QUE SE PRODUCIRON NO SÉCULO XVIII E DURANTE A ÉPOCA DA ILUSTRACIÓN

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...]."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscoiño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscoiño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremor cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...] . Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...] . Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

OS CAMBIOS POLÍTICOS PROPICIADOS POLO TRIUNFO DAS REVOLUCIÓN E A IMPLANTACIÓN DO LIBERALISMO

Documento 1. A MORTALIDADE INFANTIL (páxina 10):

A mortalidade infantil

"A nosa familia non cesaba de aumentar e o berce estaba constantemente ocupado, aínda que, aí, a man estranguladora da morte arrincábanos del algún dos nosos pequenos ocupantes. [...] A maior das miñas fillas, Cristina Sofía, non viviu máis que ata a idade de tres anos, e taméno meu segundo fillo, Cristian Gottlieb, morreu á mesma tenra idade. Ernesto Andrés non viviu máis ca uns poucos días e a nena que seguiu, Rexina Xoana, tampouco chegara ao seu quinto aniversario cando deixou este mundo. Cristina Benedicta, que viu a luz un día despois ca o Neno de Belén, non puido resistir o cru inverno e deixounos antes de que o Ano Novo chegase ao seu cuarto día. [...] Cristina Dorotea non viviu máis ca un ano e un verán, e Xoán Augusto non viu a luz máis que durante tres días. Así perdemos sete dos nosos trece fillos [...]."

ESTHER MEYNEL,

A pequena crónica de Ana Magdalena Bach, 1925

Documento 21. O TRIUNFO DO PARLAMENTARISMO EN INGLATERRA (páxina 21):

O triunfo do parlamentarismo en Inglaterra

"Nestas circunstancias, os chamados Lords e Comúns [...] constituíndo a representación plena e libre da nación [...], declaran:

1.º Que o pretendido poder da autoridade real de suspender as leis ou de executar leis sen o consentimento do Parlamento é ilegal.

2.º Que o pretendido poder da autoridade real de conceder as leis e de executalas [...] é ilegal. [...]

6.º Que as eleccións dos membros do Parlamento deben ser libres. [...]

9.º Que nin a liberdade de palabra, nin a dos debates ou procesos no seo do Parlamento pode ser coartada [...].

10.º Que para encontrar [...] , corrixir, [...] as leis, é necesario reunir frecuentemente o Parlamento.

Declaración de Dereitos aprobada polo Parlamento inglés en 1689 (Bill of Rights)

Documento 33. COMO IMPEDIR OS TREMORES DE TERRA (páxina 27):

Como impedir os tremores de terra

"Logo do tremor de terra que destruíra a tres cuartas partes de Lisboa, os sabios do país non encontraron un medio máis eficaz para impedir a ruína total que darlle ao pobo un magnífico auto de fe: decidiu a Universidade de Coímbra que o espectáculo dalgunhas persoas queimadas a lume lento e con grandes cerimoniais, era un segredo infalible para impedir que a terra tremese.

En consecuencia colleus a un biscaíño convicto de casar coa súa comadre, e a dous portugueses que, ao comer un polo, lle quitaran a graxa. Despois da comida viñeron atar o doutor Pangloss e o seu discípulo Cándido, a un por falar e a outro por escoitar [...].

Oito días despois [...] Cándido foi azoutado a compás mentres cantaban; o biscaíño e máis os dous homes que non quixeran comer graxa foron queimados [...]. Pangloss foi aforcado [...]. O mesmo día a Terra volveu tremar cun estrondo terrible.

VOLTAIRE,
Cándido ou o optimismo, 1759

Documento 13. A ACTITUDE DA NOBREZA ANTE O TRABALLO (páxina 16):

A actitude da nobreza ante o traballo

"O comercio, que enriqueceu os cidadáns en Inglaterra, contribuíu a facelos libres, e esta liberdade estendeu á súa vez o comercio, así formouse a grandeza do Estado. [...]

Todo isto dá un xusto orgullo a un mercador inglés [...] . Tampouco o irmán menor dun lord do reino desdeña o negocio [...].

En Francia [...] o negociante oe falar tan a miúdo con desprezo da súa profesión que é o suficientemente parvo como para non poñerse rubio con iso. Non sei, con todo, quen é máis útil a un Estado, un señor ben empoadado que sabe precisamente a que hora o rei se levanta, a que hora se deita, e que se dá aires de grandeza facendo o papel de escravo na antecámara dun ministro, ou un negociante que enriquece o seu país, que dá desde o seu despacho ordes ás cidades de Surat ou do Cairo, e que contribúe á felicidade do mundo."

VOLTAIRE,
Cartas filosóficas, 1734

Documento 32. A DIVISIÓN DE PODERES SEGUNDO MONTESQUIEU (páxina 27):

A división de poderes segundo Montesquieu

"Hai en cada Estado tres clases de poderes: o poder lexislativo, o poder executivo dos asuntos que dependen do dereito da xente e o poder executivo dos que dependen do dereito civil.

Polo poder lexislativo, o príncipe, ou maxistrado, promulga leis para certo tempo ou para sempre, e enmenda ou derroga as existentes. Polo segundo poder, dispón da guerra e da paz, envía ou recibe embaixadores, establece a seguridade, prevén as invasións. Polo terceiro, castiga os delitos ou vulga as diferenzas entre particulares. Chamaremos a este poder xudicial e ao outro, simplemente, poder executivo do Estado [...].

Todo estaría perdido se o mesmo home, o mesmo corpo de persoas principais, dos nobres ou do pobo, exercese os tres poderes: o de facer as leis, o de executar as resolucións públicas e o de vulgar os delitos ou as diferenzas entre particulares [...].

BARÓN DE MONTESQUIEU,
O espírito das leis, 1748

O contrato social e os seus efectos segundo Rousseau

"Este tránsito do estado de natureza ao estado civil produce no home un cambio moi importante, substituíndo na súa conduta o instinto pola xustiza e dando ás súas accións o carácter moral que antes lles faltaba [...] . Unicamente entón, cando a voz do deber sucede ao impulso físico e o dereito ao apetito, o home [...] vese obrigado [...] consultar a razón antes de escoitar as súas inclinacións [...].

O que o home perde polo contrato social é a súa liberdade natural e o seu dereito ilimitado a todo o que o tenta e pode alcanzar; o que gaña é a liberdade civil e a propiedade de todo o que posúe. Para non enganarse nestas compensacións, hai que distinguir ben a liberdade natural, que non ten outros límites que as forzas do individuo, da liberdade civil, que está limitada pola vontade xeral, e a posesión, que non é máis que o efecto da forza ou o dereito do primeiro ocupante, da propiedade, que só pode fundarse dun título positivo."

J.-J. ROUSSEAU,
O contrato social, 1762

FIN